Beste aankomende wethouders, raadsleden, politieke partijen en cultuurlief-hebbers,

Kunsten'92

FCI

Medio maart gaan we naar de stembus, waarna in elke gemeente een nieuw college-akkoord wordt geschreven. De culturele en creatieve sector staat klaar om te helpen bij de vormgeving, de communicatie en de uitvoering van uw beleid. Voor u ligt de handreiking van onze sector waarmee we u graag inspireren. De bijdragen die we leveren aan maatschappelijke opgaven zijn uitgewerkt langs verschillende beleidsdomeinen.

Per onderwerp leest u wat de culturele en creatieve sector bijdraagt aan deze opgave, wat u zelf kunt doen, en goede voorbeelden (‘best practices’) die door collega gemeenten zijn uitgevoerd.

Ook leest u over de ‘New Creative Deal’, die Kunsten’92 en de Federatie Creatieve Industrie in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen hebben opgesteld: een ambitieus en veel-omvattend plan voor een krachtig herstel én vernieuwing van de culturele en creatieve sector. Dit landelijke plan biedt ook veel aanknopings-punten voor de lokale politiek. Lees verder om te zien wat het voor uw gemeente kan betekenen.

Inhoud

Voorwoord →

New Creative Deal →

Kunst en cultuur voor iedereen →

Sociale cohesie en inclusie →

Economie en welzijn →

Gezondheid en zorg →

Klimaat en duurzaamheid →

Ruimtelijke opgave →

Bronnen →

Voorwoord

Beste kandidaat-wethouders, -raadsleden, politieke partijen en cultuurliefhebbers,

Kunst en cultuur verbeelden, verleiden, verlichten en verbinden. Als we de afgelopen jaren íets hebben geleerd, is het dat de culturele en creatieve sector onontbeerlijk is voor een gezonde en weerbare samenleving. Iedere gemeente heeft het gemis aan culturele activiteiten moeten voelen: de plaatselijke kermis of carnavalsviering, het museum, de festivals met lokale bands, het theater of poppodium, de koren, optredens van de lokale muziekschool: het zijn er te veel om op te noemen. Maar de culturele en creatieve sector doet veel meer dan dat. Hij vergroot de leefbaar-heid en aantrekkingskracht van dorpen en steden, versterkt de economie, verstevigt de saamhorig-heid en verrijkt het onderwijs. De sector vormt een belangrijk fundament voor een gezonde democratie en draagt met zijn verbeeldingskracht en ontwerpend vermogen bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Voorwoord

Tegelijkertijd is de culturele en creatieve sector één van de hardst getroffen sectoren in de coronacrisis, waarbij structurele knelpunten binnen de sector pijnlijk werden blootgelegd, zoals de kwetsbare positie van makers en zzp'ers. Binnen en buiten de sector leeft dan ook de breed gedeelde opvatting dat toekomstgericht en pandemiebestendig herstel- en transitie-beleid, op landelijk en lokaal niveau, noodzakelijk is. Tegelijkertijd zijn er steeds meer voorbeelden van inspirerende initiatieven om samen op een betere manier uit de crisis te komen, waarbij de culturele en creatieve sector nauw samenwerkt met over-heden.

Medio maart gaan we naar de stembus, waarna in uw gemeente een nieuw collegeakkoord wordt geschreven. De culturele en creatieve sector staat klaar om te helpen bij de vormgeving, de communicatie en de uitvoering van uw beleid. Met dit e-zine willen wij u graag inspireren.

Benut de verbeeldingskracht en het ontwerpende vermogen van de culturele en creatieve sector!

Jan Zoet
Voorzitter Kunsten'92

Suzanne Henning
Voorzitter Federatie Creatieve Industrie

New Creative Deal

New Creative Deal

Onze culturele en creatieve sector is van wereldklasse en van groot belang voor de toekomst van ons land. De sector vergroot ons innovatief vermogen en draagt buitengewoon bij aan ons welzijn en onze welvaart, aan de kwaliteit van ons onderwijs en aan een gezonde democratie.

Deze culturele en creatieve sector draagt € 25,5 miljard bij aan onze economie. Dat is 3,7 procent van ons bruto binnenlands product. Tussen 2015 en 2018 was de creatieve sector - samen met ICT - de belangrijkste aanjager van onze economische groei en werkgelegenheid. De culturele en creatieve sector is goed voor 320 duizend banen en 4,5 procent van onze totale werkgelegenheid.

Ons land behoort al jaren tot de absolute top op het gebied van architectuur, media, kunst, cultuur, creativiteit en ontwerp. Het is van het grootste belang dat we blijven investeren in die bijzondere positie en unieke infrastructuur van organisaties en werkenden. Want zonder kunstenaars geen kunst. Zonder kunst geen verbeelding. Zonder verbeelding geen creativiteit. En zonder creativiteit geen innovatie.

New Creative Deal

De culturele en creatieve sector formuleert in de **New Creative Deal** drie grote ambities:

1 Iedere Nederlander kan zijn creatieve talenten ontwikkelen en heeft onbelemmerd toegang tot een zo breed mogelijk palet aan cultuur-ervaringen, zowel fysiek als digitaal. Het beoefenen en beleven van kunst, cultuur, erfgoed en media is immers een grondrecht.

2 De culturele en creatieve sector werkt samen met overheden en het bedrijfsleven bij het aanpakken van grote maatschappelijke vraag-stukken. Grootschalige en complexe vraag-stukken krijgen een multidisciplinaire aanpak, waarin technologische innovatie hand in hand gaat met maatschappelijke impact.

3 De culturele en creatieve sector zet samen met overheden in op een vitale sector. Wend-baar en financieel weerbaarder dan voorheen. Waar fatsoenlijke beloning en veilige arbeids-omstandigheden de norm zijn en culturele en creatieve organisaties en de vele zelfstandigen die in de sector werken de ruimte hebben om doorlopend te innoveren en investeren.

Langs de lijnen van de New Creative Deal heeft de **Taskforce culturele en creatieve sector** bouw-stenen geformuleerd voor een toekomstgerichte investeringsagenda.

Kunst en cultuur voor iedereen

Kunst en cultuur voor iedereen

Kunst is als zuurstof voor de geest. Geen mens kan zonder. Miljoenen mensen, zo'n 40% van de bevolking van 6 jaar en ouder, beoefenen dan ook kunstzinnige en creatieve activiteiten. Bijna alle Nederlanders genieten van ons cultureel aanbod, van een bezoek aan het theater tot vernieuwende, jonge grassroots initiatieven. Het behoud van een stevige culturele en creatieve sector is dan ook van groot belang.

Tegelijkertijd is de culturele en creatieve sector één van de meest geraakte sectoren in het land. Kunstenaars en zelfstandige makers en toeleveranciers hebben daarbinnen de hardste klappen gevangen.

Volgens het CBS is er tijdens de coronacrisis sprake van een afname van ruim 73% aan werk voor zzp'ers in creatieve beroepen en staan culturele organisaties onder grote druk.

Kunst en cultuur voor iedereen

Het is daarom van groot belang dat podia, musea en andere culturele organisaties in de komende periode weer tot leven kunnen komen wanneer dit weer op volle toeren kan. Investeringen in culturele instellingen en werkenden hebben bovendien een multiplierеffect: subsidies die noodzakelijk zijn voor het voortbestaan vergemakkelijken het vinden van andere inkomstenbronnen.

Denktank New Deal Cultuur
Deze denktank adviseert de Gemeente Rotterdam en doet aanbevelingen om de Rotterdamse cultuursector weerbaarder, wendbaarder en veerkrachtiger uit de coronacrisis te laten komen. De denktank bestaat uit betrokken personen uit de cultuursector en daarbuiten, en ont-wikkelde een advies middels een reeks van bijeenkomsten. Voor de verdere uitwerking van de aanbevelingen is door het college van B&W extra middelen vrijgemaakt.

Lees meer →

Wat kunt u doen?

→ Stel samen met makers (o.a. kunstenaars, theatermakers, ontwerpers, muzikanten) en andere werkenden een plan op voor herstel en transitie, gericht op verankering, innovatie en duurzame versterking van de sector. Inventariseer de lokale knelpunten, en creëer een langetermijnperspectief.

→ Benut de lokale en regionale ondersteunings-structuur, koepels en netwerken.

→ Stimuleer de vraag naar cultuur met specifieke aandacht voor het bereiken van jongeren en nieuwe doelgroepen.

→ Stel extra middelen beschikbaar voor een betere ondersteuning van kunstencentra, mediatheken op scholen, musea, podia, koren, orkesten en (amateur)verenigingen.

→ Stem lokale culturele faciliteiten af met omliggende gemeenten.

Kunst en cultuur voor iedereen

→ Match PPO-aanvragen (regeling Permanente Professionele Ontwikkeling) van zzp'ers in uw gemeente, naar voorbeeld van de **Kunstraad Groningen**.

→ Stel een loket in om bijzondere steun te verlenen aan zzp'ers, zoals bijvoorbeeld **Regionaal Werk Centrum** van gemeente Amsterdam.

→ Onderschrijf in het gemeentebeleid gedragscodes zoals de **Fair Practice Code**, **Governance Code Cultuur** en **Code Diversiteit & Inclusie**, om ze tot een vanzelfsprekend onderdeel van bedrijfsvoering in de sector te laten ontwikkelen.

Sociale cohesie en inclusie

Sociale cohesie en inclusie

De samenleving verhardt en verruwt, ongelijkheid neemt toe en er is toenemende polarisatie tussen bevolkingsgroepen. Er is er een grote en groeiende groep inwoners die zich onzeker voelt over de toekomst. Het is aan alle maatschappelijke partijen om samen met de overheid de verantwoordelijkheid te nemen om verdere tweedeling én groei van de ongelijkheid tegen te gaan.

Kunst en cultuur kunnen helpen. De maatschappelijke meerwaarde van cultuur, bijvoorbeeld met het oog op inclusie en persoonlijke ontwikkeling van burgers, is aanzienlijk. Kunst en cultuur zijn essentieel voor de ontwikkeling van identiteit en persoonlijkheid, dragen bij aan sociale weerbaarheid, helpen in het ontwikkelen van 21e-eeuwse vaardigheden en vergroten daarmee kansen op de arbeidsmarkt. De educatieve bijdrage van culturele instellingen loopt via het onderwijs, volwassenen-educatie, de bibliotheken (strijd tegen ontlezing) en muziekscholen.

Sociale cohesie en inclusie

Maar ook kan cultuur ervoor zorgen dat verschillende generaties, verschillende bevolkingsgroepen en maatschappelijke groeperingen elkaar treffen. Culturele en creatieve organisaties zijn een aantrekkelijke plek voor vrijwilligerswerk. En steeds vaker dragen cultuur, erfgoed en de creatieve industrie op actieve wijze bij aan de ontwikkeling van een community, met community art, met sociale projecten en met maatschappelijk design.

Tel mee met Taal

Tel mee met Taal (initiatief van de ministeries van OCW, SZW en VWS en diverse partners) houdt zich bezig met deze doelgroep. Hoe bereiken we Nederlandstaligen met beperkte basisvaardigheden én kunnen we hen motiveren om hieraan te werken?

Lees meer →

Sociale cohesie en inclusie

Cultuur als vliegwiel voor verandering en ontwikkeling

In het cultuurprogramma Midden-Delfland dragen zeven lokale culturele organisaties bij aan acht activiteiten waaraan alle basisscholen in de gemeenten meedoen. Middels de centrale organisatie van Kunstgebouw wordt op deze manier mogelijk gemaakt dat alle kinderen in Midden-Delfland onder schooltijd minimaal één keer per jaar hun lokale culturele omgeving mag beleving.

Lees meer →

Sociale cohesie en inclusie

Wat kunt u doen?

→ Maak cultuur onderdeel van een integraal sociaal en armoedebeleid.

→ Geef kunstenaars en creatieven de ruimte om complexe maatschappelijke vraagstukken te adresseren en bespreekbaar te maken.

→ Haal financiële drempels weg, zodat ook kinderen en jongeren die in armoede opgroeien naar musea, theater en cursussen kunnen gaan.

→ Ondersteun cultuureducatie op álle scholen (po, vo, mbo en speciaal onderwijs), in afstemming met de regio. Zorg voor een gemeentelijk arrangement met de Cultuur-kaart en MBO Card, zodat iedere jongere in uw gemeente in aanraking komt met kunst en cultuur.

Sociale cohesie en inclusie

→ Voorzie in robuuste bibliotheekvoorzieningen zodat zij stevig kunnen inzetten op de maatschappelijke opgaven ten aanzien van onder meer laaggeletterdheid en digitalisering, bijvoorbeeld via het Informatiepunt Digitale Overheid.

→ Gebruik cultuur om uw communicatie te verduidelijken en iedereen, óók Nederlandstaligen met beperkte basisvaardigheden, te bereiken. Denk aan de kracht van beeld (theater en film) en van taal (zoals spoken word) en muziek.

Economie en welzijn

Economie en welzijn

Culturele voorzieningen en een creatief klimaat dragen bij aan een sterke lokale economie en een welvarende gemeente. Culturele festivals, evenementen, tentoonstellingen, concerten, monumenten en voorstellingen zorgen voor levendigheid en aantrekkelijkheid van steden en dorpen. Dit zorgt voor verbindingen met andere domeinen en is van grote waarde voor sectoren als toerisme, horeca en retail.

Kunst en cultuur, en alle makers en werkenden in die sector, maken een gemeente aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven en organisaties, die bijdragen aan de werkgelegenheid. Zij trekken niet alleen toeristen aan, maar ook hoogopgeleide bewoners die actief bijdragen aan hun woonplaats.

De veerkracht van de lokale en regionale economie wordt aantoonbaar vergroot door te investeren in een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen, in een gezond en eerlijk ecosysteem voor creatief en cultureel ondernemerschap en in het bevorderen van cross-overs tussen sectoren.

Economie en welzijn

Culturele instellingen en gemeente Smallingerland

De aanwezigheid (in het stadscentrum) van een *bibliotheek*, *museum en museumwoning*, *schouwburg en poppodium* en het aanbod van lessen *amateurkunst* dragen bij aan de aantrekkelijkheid van Smallingerland als gemeente om te wonen en te werken.
Ook als mensen er geen gebruik van maken is de nabijheid van de voorzieningen waar je gebruik van kúnt maken een meerwaarde. De drukte in de stad, bezoek aan winkels en horeca en gebruik van betaald parkeren wordt gestimuleerd door het bezoek aan de culturele instellingen.

Samen zijn de instellingen goed voor 481,000 jaarlijkse bezoekers, die de lokale economie ondersteunen, en daarmee indirect ook bijdragen aan werkgelegenheid. Zelf verschaffen de instellingen werk aan zo'n 130 medewerkers. Tegenover (en deels mede dankzij) de inkomsten uit subsidies staan eigen inkomsten (uit betalend publiek, horeca, sponsors en andere bronnen). Alleen al bij Theater De Lawei is de omzet horeca ruim 1 miljoen euro (begroting 20/21).

Lees meer →

Economie en welzijn

Wat kunt u doen?

→ Breng de economische impact van de culturele en creatieve sector in kaart en geef de culturele en creatieve sector een stevige positie in het economische beleid.

→ Maak in beleid een toekomstgerichte verbinding tussen economie, werkgelegenheid, kunst en cultuur, toerisme en de ontwikkeling van de binnenstad.

→ Stimuleer een innovatief ondernemingsklimaat door crossovers tussen traditionele sectoren en de culturele en creatieve sector te stimuleren.

→ Koppel de binnenstad aan unieke evenementen die passen bij de cultuur en historie van uw gemeente.

Gezondheid en zorg

Gezondheid en zorg

Gemeenten hebben een groeiend aantal zorgtaken in hun pakket, zoals de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), met daarin bijvoorbeeld thuiszorg en de jeugd-zorg. Daarnaast heeft elke gemeente een GGD en moet de gemeente toezicht houden op de kwaliteit van de kinderopvang.

Gezondheidsbevordering en preventie zijn daarbij de belangrijkste doelen en vergrijzing een gegeven. Stijgende kosten van de gezondheids-zorg vormen een punt van grote zorg.

Talloze onderzoeken tonen aan dat kunst en cultuur kunnen bijdragen aan een goede gezond-heid. Daarbij gaat het zowel om de mentale als de fysieke gezondheid, en zowel curatief als preven-tief.

De Wereldgezondheidsorganisatie WHO heeft dat **onlangs nog eens onder de aandacht gebracht**. Deelname aan culturele activiteiten kan de negatieve effecten van sociaal isolement tegengaan, voor verlichting zorgen en bijdragen aan fysiek welzijn. Ook doet kunstbeoefening een beroep op wat je wél kunt: zo bestaan er **danslessen voor Parkinsonpatiënten** en **apps voor dementerende ouderen**.

Gezondheid en zorg

Tijd van je leven
Het pilotproject Tijd van je leven is met groot succes uitgevoerd door de GGD West-Brabant. In samenwerking met cultuurorganisaties, kunstenaars en zorginstellingen zette de GGD culturele activiteiten in om het mentale welzijn van ouderen te bevorderen. Het project heeft aantoonbaar positieve effecten gehad op de gezondheid van ouderen, in het bijzonder de emotionele eenzaamheid.

Lees meer →

Iedereen doet mee!
In het kader van IDOLS* hebben de Twentse zorgorganisatie Aveleijn, LFB, Stichting Prokkel en de Gemeente Enschede middels het project *Iedereen doet mee!* de handen ineengeslagen om sociale participatie van mensen met een verstandelijke beperking in de regio Twente te bevorderen. Door het toepassen van artistieke, theatrale technieken ontstond nieuwe ruimte voor ontmoeting, ook tussen cliënt en zorg-professional.

Lees meer →

Gezondheid en zorg

Wat kunt u doen?

→ Zorg voor integraal zorgbeleid, inclusief cultuur.

→ Zet cultuurorganisaties, kunstenaars en creatieven preventief in bij jeugd- en ouderenzorg.

→ Verbindt cultuur, het sociale domein en onderwijs aan elkaar met de brede regeling **combinatiefunctionaris**.

Klimaat en duurzaam-heid

Klimaat en duurzaamheid

De gevolgen van klimaatverandering verschillen per gemeente en per regio, maar zijn voor iedere gemeente urgent. Bodemdaling, droogte en overstromingen hebben impact op onze leefomgeving, en vormen in sommige gemeenten zelfs een ernstige bedreiging voor het behoud van het cultureel erfgoed.

De culturele en creatieve sector draagt op drie manieren bij aan het aanpakken deze uitdaging.

Culturele instellingen investeren zelf in duurzaamheid, kunstenaars en instellingen dragen bij aan bewustwording (bijvoorbeeld door voorstellingen en kunstinstallaties) en kunstenaars en creatieven helpen bij het ontwikkelen van innovatieve oplossingen.

Zij dragen op een aansprekende bij aan het zichtbaar maken van de gevolgen (denk aan het project GROW door Studio Roosegaarde en MediaMonks onder auspiciën van Rabobank ten behoeve van duurzamere landbouw). Op verschillende plaatsen in het land is in de bibliotheek een Huis van Duurzaamheid is gevestigd.

Andere voorbeelden zijn Repair Cafés, kleding uitleen of een zadenbibliotheek.

Klimaat en duurzaamheid

Bijdragen aan klimaatdoelstellingen
Energiecoöperatie WeertEnergie betrok kunstenares Inge de Monte bij het nieuwe Zonnepark Altweerterheide. Met leerlingen van de lokale basisschool creëerde ze een kunstwerk dat te bewonderen is bij het infopunt van het zonnepark. Op deze creatieve manier groeide de bewustwording van de lokale gemeenschap over de mogelijkheden die het zonnepark kan bieden.

Lees meer →

Toukomst Groningen
Toukomst is een initiatief van Nationaal Programma Groningen. Dit programma gaat over beter wonen, leven en werken in Groningen. Over grote, vernieuwende, creatieve en slimme ideeën. Eigenzinnige ideeën. Ideeën die het normale werk van overheden doorkruisen. 900 door inwoners ingestuurde ideeën werden uitgewerkt tot 59 bijzondere en vernieuwende projecten voor de toekomst van Groningen. Kunst en cultuur spelen een prominente rol.

Lees meer →

Klimaat en duurzaamheid

Wat kunt u doen?

→ Gedraag u als een voorbeeldige en innovatieve opdrachtgever. Laat de ontwerpende, agenderende en creatieve kracht van lokale makers en creatieve organisaties bijdragen aan de aanpak van gemeentelijke maatschappelijke en fysieke opgaven zoals energietransitie, klimaatadaptatie, bevolkingskrimp en de circulaire economie.

→ Creëer een loket voor ongezochte oplossingen (‘unsolicited proposals’).

→ Geef ruimte aan burgerinitiatieven en burger-coöperaties om bewoners op een creatieve manier sterker te betrekken bij de duurzaam-heidsopgaven.

→ Stel een loket in voor subsidies/ leenfaciliteiten voor culturele organisaties en cultureel onder-nemers en makers.

Ruimtelijke opgave

Ruimtelijke opgave

Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid voor een veilige en gezonde leefomgeving voor hun inwoners, waarbij zij voor hele grote opgaven komen te staan. Deze liggen op het gebied van de woningbouw, gevolgen van bevolkingskrimp of -stagnatie, bereikbaarheid, landbouwvraagstukken, bodemdaling, maar ook verdozing van het landschap. De Omgevingswet vraagt van gemeenten om een samenhangende aanpak te ontwikkelen om hiermee aan de slag te gaan.

Binnensteden en dorpskernen zijn een belangrijke economische motor voor de regio én het centrum van een samenleving. Corona heeft bestaande knelpunten in binnensteden en dorpskernen versterkt en maakt het nog belangrijker dat we hier met een nieuwe blik naar kijken.

De culturele en creatieve sector draagt bij aan de inrichting van de fysieke leefomgeving: denk aan architectuur, landschapsarchitectuur, stedenbouw en industrieel ontwerp. Ontwerpers zijn in staat om ons landschap en onze gemeenten mooier te maken.

Ruimtelijke opgave

Het aanpakken van een binnenstad of dorpskern is een samenspel tussen verschillende partijen. De gemeente is niet alleen op verschillende manieren betrokken bij het samenspel, maar heeft daarnaast ook een regisserende rol in het samenspel als geheel. De culturele sector kan hierin een spilfunctie spelen. De culturele sector en de gebruikers kunnen samen de panden, monumenten, pleinen en paden in de gemeente ‘programmeren’.

Culturele ondernemers, ontwerpers en kunstenaars zijn goed op de hoogte van wat er op lokaal niveau speelt en kunnen een belangrijke rol spelen in het zoeken naar nieuwe manieren van elkaar ontmoeten in de stad of het dorp.

Stadslab Leiden
Het Stadslab Leiden bestaat uit een netwerk van Leidse ‘Stadslaboranten’, betrokken Leidenaren die met elkaar invulling geven aan de stad door allerlei projecten de bedenken en uit te voeren op het kruispunt van kunst, cultuur, wetenschap en maatschappij.

Lees meer →

Ruimtelijke opgave

StraatNL
StraatNL is één van de deelprojecten van het landelijke programma IDOLS* (Increasing Demand by Offering LearningS). IDOLS* is ontwikkeld om maatschappelijke uitdagingen en haar probleemeigenaren op een effectieve manier te verbinden met de creatieve en culturele industrie. In dit project werken we samen met de overheid, creatieven én bewoners om tot vernieuwende oplossingen te komen. Hoe kan je elkaar versterken? Zo kunnen overheden bijvoorbeeld leren van de aanpak van een kunstenaar, zoals éérst luisteren naar de leefwereld, ideeën en behoeften van bewoners voordat er plannen worden gemaakt. De aanpak is verfrissend en heeft juist de persoonlijke en menselijke kant die de overheid vaak mist, maar die wél nodig is in goed contact met bewoners.

Lees meer →

Ruimtelijke opgave

Wat kunt u doen?

→ De Omgevingswet treedt eind 2022 in werking. Zet deze effectief in om cultuur en erfgoed duurzaam in de gemeente te waarborgen:

- Veranker culturele voorzieningen in de gemeente in de omgevingsvisie.
- Initieer een programma rond Erfgoed en Leefbaarheid om te zorgen voor meer draagvlak bij burgers, die straks een rol krijgen in de geheel nieuwe besluit-vormingstrajecten van de Omgevingswet.

→ Roep de nieuwe minister van VRO op om gemeenten de helpende hand te bieden bij innovatief sturen op goede omgevingskwaliteit, zodat niet iedere gemeente zelf het wiel hoeft uit te vinden.

→ Betrek de culturele sector en gebruik deze als bondgenoten in een integrale programmatische aanpak.

- Koester en betrek hierin ook uw lokale erfgoedsector, kijk hiervoor naar de **handreiking voor de Gemeenteraads-verkiezingen** van het Erfgoedplatform.

Bronnen

Acht krachten van cultuur
Erik Akkermans, 2022

De culturele daad van de grote verbouwing
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, 2019

Handreiking adviesstelsel omgevingskwaliteit
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, 2020

Handreiking Erfgoedplatform Gemeenteraadsverkiezingen
Erfgoedplatform Kunsten'92, 2022

Herstel van binnensteden
Platform31, 2021

Gemeenten 2024 – opgave inclusieve samenleving
VNG, 2021

IDOLS*
Federatie Creatieve Industrie, 2019 - 2020

Lobby voor cultuur richting gemeenteraadsverkiezingen 2022
LKCA, 2021

Met jouw hulp wint cultuur de gemeenteraadsverkiezingen
Kunstenbond, 2021

Monitor creatieve industrie 2021
Media Perspectives, 2022

Bronnen

New Creative Deal:
Nederland maakt cultuur, cultuur maakt Nederland
Kunsten'92 en Federatie Creatieve Industrie, 2021

Omzet en inkomenspositie zzp'ers in culturele sector
CBS, 2021

Ontwerpkracht mobiliseren op maatschappelijke vraagstukken
Drift, 2022

Satellietrekening Cultuur en Media
CBS, 2018

VNG Gids corona, cultuur en gemeenten
Berenschot, 2021

VNG Gids corona, cultuur en gemeenten deel 2
Berenschot, 2022

Kunsten’92
Kunsten’92 is de belangenorganisatie voor de hele culturele en creatieve sector, met meer dan 400 leden uit alle disciplines, van de kunsten tot nieuwe media, design, musea en monumenten, en van makers tot organisaties.

www.kunsten92.nl

Federatie Creatieve Industrie
De Federatie Creatieve Industrie behartigt de belangen van de Nederlandse creatieve industrie in het algemeen en van tien aangesloten branche- en beroepsorganisaties met in totaal bijna 6.000 individuele leden en ruim 2.500 creatieve bedrijven in het bijzonder.

www.dutchcreativeindustries.nl

Ontwerp & opmaak: OVERHAUS

Amsterdam, februari 2022

Benut de verbeeldingskracht en het ontwerpende vermogen van onze sector.

Wij staan voor u klaar.